Folkeuniversitetet

Program
Efterår
2026

Norddjurs
Rougsø
Randers

Indhold

2 Information og kontakt
4 Norddjurs Folkeuniversitet
10 Rougsø Folkeuniversitet
14 Randers Folkeuniversitet
22 Livestreaming af foredrag i naturvidenskab fra Aarhus Universitet
23 Oversigt

Information og kontakt

Norddjurs Folkeuniversitet: www.norddjursfolkeuni.dk
Randers Folkeuniversitet: www.randersfolkeuni.dk
Rougsø Folkeuniversitet: www.folkeuniversitetet-rougso.dk
Aarhus Folkeuniversitet: www.fuau.dk

På www.randersfolkeuni.dk kan du læse mere om, hvordan du og din forening/institution arrangerer forelæsninger, betaler for foredrag m.m.
Programmet udgives med støtte fra Norddjurs Kommune og Kultur- og fritidsudvalget i Randers Kommune.

Norddjurs: Birgit Årsnes – 2344 8014
info@norddjursfolkeuni.dk

Rougsø: Yvonne Holm Karnøe – 2212 3907
info@folkeuniversitetet-rougso.dk

Randers: Ole Klejs Hansen – 2945 6391
info@randersfolkeuni.dk

Folkeuniversitetet byder velkommen til dig – og alle andre

Alle arrangementer, der laves i samarbejde med folkeuniversiteterne, er åbne for at alle kan deltage. Man behøver ikke at være medlem af den forening, som står med arrangementet, men arrangøren kan kræve entre.
Ved disse arrangementer kan du blive klogere på verden, dig selv og din situation. Vi har ingen adgangsbegrænsning eller krav om uddannelse og baggrundsviden, – du kommer bare og bliver klogere på noget, der interesserer dig. Har du forslag til foredrag om bestemte emner, er du velkommen til at kontakte os. Se navne på kontaktpersoner side 2.

Efterårets tilbud

Foredrag i Norddjurs, Rougsø og Randers Folkeuniversiteter er arrangeret i samarbejde med foreninger i lokalområderne. Der er stor spændvidde i emnerne for foredragene, og husk at du er velkommen til alle arrangementer i programmet.
Desuden er der nu igen tilbud om live-streamede offentlige foredrag i naturvidenskab fra Århus Universitet. De foregår online og vises på biblioteker, biografer og andre steder med nødvendigt AV-udstyr. Det er gratis at deltage, men tilmelding kan være nødvendigt. Læs nærmere om disse forelæsninger fra Århus Universitet på side 22.

Hvad er Folkeuniversitetet?

Folkeuniversitetet tilbyder en bred vifte af kurser og forelæsninger, som holdes af eksperter med universitetsbaggrund.
Folkeuniversitetet har sit eget kapitel i Lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning m.v., og det har egen bekendtgørelse (Bekendtgørelse om folkeuniversitetet).
Formålet med Folkeuniversitetets virksomhed er gennem folkeoplysende undervisnings- og foredragsvirksomhed at udbrede kendskabet til historie, kultur og forskning.

Få ny viden og inspiration

Folkeuniversitetet er en mulighed for dig til at få opdateret din viden indenfor mange fagområder eller måske give dig viden på områder, du ikke før har beskæftiget dig med.

Husk at

Tjekke hjemmesider for Norddjurs, Rougsø og Randers Folkeuniversiteter for eventuelle ændringer eller kontakt arrangører af de enkelte forelæsninger.

De trykte programmer udgives med støtte fra Norddjurs og Randers Kommuner. Se mere på hjemmesiderne.

Randers Kommune

Velkommen og god fornøjelse!

Birgit Årsnes, Norddjurs Folkeuniversitet
Yvonne Holm Karnøe, Rougsø Folkeuniversitet
Ole Klejs Hansen, Randers Folkeuniversitet

norddjurs kommune

Tordenskjold – søhelten og myterne

Peter Wessel er vores største søhelt nogensinde. Han spillede puds med svenskerne under Store Nordiske Krig, og hans sejr over svenskerne ved Dynekilen i 1716 var årsagen til, at Danmark sejrede i Store Nordiske Krig. Men hvem var Peter Wessel, og er der hold i de gode historier om Tordenskjold?

Underviser Michael Jørgensen, pens. orlogskaptajn, MA i Defence Studies
Tid Tirsdag d. 1. september kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Ingen. Billetter købes ved døren
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Slægts- og Lokalhistorisk Forening Djursland

Søvn og døgnrytmer

Hvordan påvirker søvn og døgnrytmer vores energi, humør og mentale skarphed?
Og hvad kan vi gøre, når søvnen ikke fungerer? Ali Amidi sætter fokus på søvnløshed og giver gode råd om søvn, så du kan hjælpe både dig selv og andre til bedre søvn.

Underviser Ali Amidi, cand.psych, lektor v. Aarhus Universitet
Tid Torsdag d. 3. september kl. 19.00
Pris 75 kr. inkl. kaffe i pausen. MobilePay: 396573.
Tilmelding Til tvaers@aastrup-if.dk eller tlf. 2445 2108.
Tilmeldingsfrist 27. august
Sted Åstruphallen, Mellemstrupvej 21, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Åstrup Idrætsforening

Hvordan den 3. alder kan blive ”kulminationen i livet”

Vi lever længere og vi har fået flere friske år, hvor mange fortsat er på toppen af deres ydeevne. Den sejlivede myte om bare at holde fri og ikke røre en finger resten af livet gælder ikke længere. En vrimmel af fuldvoksne seniorer oplever dagligt, at de er med i et fællesskab og at der stadig er brug for dem. Hør hvordan man kan få det alder-bedst i den 3. alder.

Underviser Poul-Erik Tindbæk, Ph.d, chefkonsulent
Tid Onsdag d. 16. september kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Ingen. Billetter købes ved døren
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa-Djurs Rotary

Danske sømænd fra 1700-tallet forudsiger fremtidens klima

"Gamle danske skibsjournaler giver os et unikt kig på vejret for mere end 300 år siden. I ROPEWALK-projektet, et samarbejde mellem Rigsarkivet og DMI, har vi scannet og digitaliseret vejrobservationer fra titusindvis af sejladser. Kaptajner på danske skibe var nemlig forpligtet til at føre skibsjournaler på deres rejser. De utallige noter rummer værdifuld viden om tryk, vind, temperatur, is og strøm. Med moderne metoder kan vi genskabe historiske vejrsituationer og forstå fortidens klima. Disse data hjælper os også med at lave mere præcise modeller for, hvordan klimaet vil udvikle sig fremover. Kort sagt: Jo bedre vi kender fortidens vejr, desto bedre kan vi forudsige fremtidens klima."

Underviser Martin Stendel, Ph.d., klimaforsker DMI
Tid Tirsdag d. 6. oktober kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Ingen. Billetter købes ved døren
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Slægts- og Lokalhistorisk Forening Djursland

Naturvidenskabelige foredrag

Kino Grenaa (www.kinogrenaa.dk) og Ørum Sognegård tilbyder en række livestreamede foredragnaturvidenskabelige foredrag fra Aarhus Universitet

Tirsdag d. 06.10. kl. 19.00: *Med havets kæmper på jagt*
Tirsdag d. 20.10. kl. 19.00: *Kvantecomputeren*
Tirsdag d. 03.11. kl. 19.00: *Kaffe*
Tirsdag d. 17.11. kl. 19.00: *Tang*

Lobbyisme: Magt, adgang og indflydelse i dansk politik

Lobbyisme er lidt af et fyord. Det lugter af lokumsaftaler, når lobbyismens lyssky lejesvende bag lukkede døre påvirker politiske beslutninger for egen vindings skyld.
Men lobbyister bidrager også med viden til landets lovgivere og er en vigtig del af et liberalt demokrati.

Underviser Peter Munk Christiansen, ph.d., professor emeritus
Tid Mandag d. 19. oktober kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding På www.norddjursbib.dk Billetter kan også købes ved døren
Sted Grenaa Bibliotek, N.P.Josiassensvej 17, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa Bibliotek

600 år med adel på herregården Sostrup

Vi dykker ned i både herregårdens særegne personligheder og hverdagslivet på herregården gennem de perioder, hvor Sostrup stadig var ejet af adelsfolk, der satte sit præg på både bygninger, landskab og lokalhistorie.

Underviser Anders Sinding, cand.theol., museumsinspektør
Tid Tirsdag d. 3. november kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Ingen. Billetter købes ved døren
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Slægts- og Lokalhistorisk Forening Djursland

Danmarkshistoriens vingesus over Hald Hovedgård

Niels Bugge overtog Hald Hovedgård i 1346 og siden har historiens vingesus pustet godt op mellem bakkerne ved Hald Sø. Hald Hovedgårds plads i Danmarkshistorien har kastet mange dokumenterede og udokumenterede historier af sig.

Underviser Jens Frydendal, skovfoged, naturvejleder
Tid Tirsdag d. 17. november kl. 14.00
Pris 50 kr. inkl. kaffe og kage i pausen
Tilmelding Ingen. Billetter købes ved døren
Sted Fjellerup Aktivitetshus, Niels Iuels Plads 3, Fjellerup, 8500 Grenaa
Arrangeret i samarbejde Tirsdagsklubben i Fjellerup

Håndværksmæssig indsigt er guld værd – i den globaliserede verden

I dansk designs guldalder havde møbelarkitekterne typisk deres daglige gang i snedkerierne, hvor møblerne blev til i dialog mellem formgiver og håndværker.
Den mulighed eksisterer kun i meget begrænset omfang i dag. Men når nutidens 3D-tegninger møder virkeligheden, så opstår problemerne.

Underviser Hans Sandgren Jakobsen, møbeldesigner
Tid Torsdag d. 19. november kl. 19.00
Pris 75 kr. – 50 kr. for medlemmer
Tilmelding Ingen. Billetter købes ved døren
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa Kunst- og Musikforening

Jørgen Arenfeldt – herremand og heksejæger

I 1686 slæbte herremanden og heksejægeren Jørgen Arenfeldt fra Rugård sin sidste troldkvinde til Højesteret i København. Anne Sø Sørensdatter var synsk og kunne mere end sit Fadervor, men var hun en heks? Og skulle hun ende på bålet ligesom sin mor?

Underviser Lisbeth Weitemeyer, cand.mag., dramaturg, forfatter
Tid Tirsdag d. 1. december kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Ingen. Billetter købes ved døren
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Slægts- og Lokalhistorisk Forening Djursland

Gl. Estrup – fra jordslået til storslået

Fra 1300-tallet til 1926 var Gammel Estrup ramme om samme familie og deres mange ansatte i huset, i haven, i marken og i skoven. Så stort et sted med så mange ansatte krævede også gode finanser. Derfor sagde man i perioder om ejeren, at han var så rig og ejede så meget jord, at han kunne sko sine heste med guldsko og ride fra Grenå til Viborg på egen jord.
Imidlertid varer intet ved, men må i takt med tiden enten udvikles eller afvikles. Desværrre var tiderne ugunstige for Gammel Estrup i starten af 1900-tallet, og derfor blev stedet solgt i 1926. Jord og inventar, der havde været samlet gennem 600 år blev atter spredt. Gammel Estrup rejste sig dog som fugl Fønix af asken og genopstod i 1930 som landsdækkende museum for de danske herregårde.
I perioden 2000 til 2025 har slottet gennemgået en omfattende istandsættelse, der har genskabt dele af fordums herlighed. Britta Andersen fortæller om denne forvandling og viser billeder af stedet, før, under og efter processen.

Underviser cand.mag. i kunsthistorie og middelalderarkæologi Britta Andersen
Tid tirsdag, 8 september kl. 19.00
Pris 80 kr.
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk eller Østed Bibliotek, tlf. 89591040
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73 b, 8950 Ørsted

Hymne til kærligheden – franske og danske kærlighedssange

Fransk er et smukt sprog, men smukkest når det synges. I løbet af dette arrangement hører deltagerne franske folkesange, fredssange, grandprixmelodier og sange, som Edith Piaf har gjort berømte. Flere af sangene synges i dansk oversættelse. Der er også smukke danske kærlighedssange af bl.a. Jeppe Aakjær, H.C. Andersen, Halfdan Rasmussen og Tove Ditlevsen.
Alle de franske sange oversættes, og jeg fortæller undervejs. Man behøver ikke være franskkyndig for at kunne nyde de franske sange.

Underviser cand.mag. i fransk og italiensk, sanger og musiker Jeannet Ulrikkeholm
Tid torsdag, 24. september 2026 kl. 19.00
Pris 30 kr. for kaffen
Tilmelding Ingen tilmelding
Sted Ørsted Sognegård, Lillegade 30, 8950 Ørsted
Foredraget sker i samarbejde med Ørsted Menighedsråd

Ovartaci – overtossen fra Risskov – Louis Marcussen (1894-1985)

Kom og hør farverige fortællinger om denne særlige personlighed, krydret med et bagtæppe af udvalgte Ovartaci-værker. Louis Marcussen, som kaldte sig Ovartaci, tilbragte i alt 56 år af sit liv som psykiatrisk patient, og undervejs skabte han banebrydende kunst - en kunst som først inden for de seneste fem år rigtigt er ved at blive opdaget. Han mente, at der ligesom, der fandtes overlæger på hospitalet, også burde være en overtosse, og det var ham. Han har en opsigtsvækkende skæbnefortælling, der blandt andet favner en rejse på 6 år til Argentina som ung (hvor han befandt sig blandt oprindelige folk i junglen) mentale rejser tilbage til tidligere liv i Ægypten, Kina og Indien og et kønsskifte. Altsammen kan man se nøje afspejlet i kunsten.

Underviser Cand.mag i litteraturhistorie og religionsvidenskab Anne Valbjørn Odgaard
Tid onsdag, 30.september 2026 kl. 19.00
Pris 80 kr.
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk eller Ørsted bibliotek, tlf. 89591040
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73 b, 8950 Ørsted

Jeppe Aakjær

Jeppe Aakjær voksede op på en gård ved Karup Å. Trods stor fattigdom og en mangelfuld skolegang lykkedes det ham at blive student i København og senere at slå igennem som forfatter. Han kom til at leve en moderne, rastløs storbytilværelse, hvor han tog livtag med tidens store spørgsmål om kristendom, ægteskab og social ulighed. men i stigende grad længtes han tilbage til det bondeliv og den egn, han havde forladt. Som 40-årig slog han sig ned på gården Jenle, hvor han forsøgte at forene en tilværelse som bonde og som digter. I taler og artikler slog han til lyd for det lille familiebrug med et nænsomt forhold til dyr og natur, ikke kun drevet af materiel stræben, men også med plads til ånd og kultur. Kan klimakrisen og det moderne industrilandbrugs fallit måske give Aakjær en fornyet aktualitet?

Underviser Litteraturhistoriker Hans Peter Thøgersen
Tid onsdag, 21. oktober 2026 kl. 19.00
Pris gratis
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk eller Ørsted Bibliotek, tlf. 89591040
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73 b, 8950 Ørsted
Foredraget sker i samarbejde med Ørsted Bibliotek

SIDE 22 STREAMING AF ALLE NATURVIDENSKABELIGE FOREDRAG I ØRSTED BIOGRAF

Indien

Indien er i dag verdens største land befolkningsmæssigt. Det er et utroligt varieret land og anerkendes i stigende grad af omverdenen. Men landets stærke mand, Narendra Modi forsøger i disse år (siden 2014) at ændre landets demokratiske fundament, som blev skabt af Nehru og Gandhi. Foredraget vil diskutere disse forandringer. Både de problematiske forandringer og også de forhindringer, som stadig betyder, at Indien kan betegnes som verdens største demokrati.

Underviser Lektor, Lic.Scient.pol. Jørgen Dige Pedersen
Tid mandag, 26.oktober 2026 kl.19.00
Pris 80 kr.
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk eller Ørsted Bibliotek, tlf. 89591040
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73 b, 8950 Ørsted

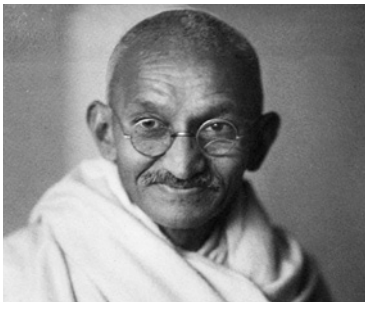

Krig og Trump truer – hvad sker der og hvad betyder det for os?

Peter Viggo Jacobsen fra Forsvarsakademiet er Danmarks mest citerede forsker i medierne. Trump har undergravet tilliden til USA og NATO og gjort verden mere usikker set med europæiske og ikke mindst grønlandske øjne. Barometeret står nu på massiv europæisk oprustning og mere europæisk selvstændighed. Derudover er vi på vej ind i en verden, hvor sikkerhed trumfer økonomi, og det får store konsekvenser for både verdensøkonomi og virksomheder. Ud med globalisering og just-in-time logistik med fokus på lager og forsyningssikkerhed. I forsyningssikkerhedens navn kommer de vestlige lande og Danmark til at hjemtage produktion og understøtte produktion i strategiske sektorer som forsvar, grøn teknologi, kunstig intelligens, kvantecomputere, kritisk medicin m.v. Samtidig svækkes den interne sammenhængskraft i USA, Frankrig, Storbritannien og Tyskland – der er spændende tider forude.

Underviser lektor i Institut for Strategi ved forsvarsakademiet Peter Viggo Jacobsen
Tid mandag, 16.november 2026 kl. 19.00
Pris 80 kr.
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk eller Ørsted Bibliotek, tlf. 89591040
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73 b, 8950 Ørsted

LITTERATUR

Ørsted Bibliotek vil forsøge at skaffe de pågældende bøger hjem til udlån.

Vi vil fire tirsdage (9.30-11.30) i januar, februar og marts 2027 læse fire romaner af danske og udenlandske forfattere.

TIRSDAG DEN 19. JANUAR KL. 9.30-11.30
"Ude for uden" (2025) af Niels Krause-Kjær
Erik drømmer om at erobre verden. Om at få en bid af det forjættede Ude for uden. Han og hans generation var for unge til at spille en rolle i modstandsbevægelsen, men som landmænd skal de nu redde Danmark i de moderne tider, der venter efter Anden Verdenskrig. Erik bliver gift med Lisbet og køber et lille landbrug med solide jorde. Gennem tørke, tragdie, op- og nedture bliver Erik og Lisbet førstehåndsvidner til, at den eneste kultur og livsform, de for alvor kender, forsvinder for øjnene af dem. Fra at være helte bliver de skurke.

TIRSDAG, DEN 2. FEBRUAR 2027 KL. 9.30-11.30
"De nøgne træer" (1957) af Tage Skou Hansen
Romanen fortælles af Holger, som kommer med i en modstandsgruppe, der således af den noget ældre Christian, som er læge og gift med Gerda. Hun føler sig grov og mindreværdig i forhold til sin kultiverede mand og opdager en åndsbeslægtet i den lidt bølleagtige Holger. De indleder et passioneret kærlighedsforhold, som de prøver at hemmeligholde for Christian. Sålede kommer romanen til at handle om en dobbelt illegalitet, den erotiske indfældet i den politiske. Forholdet mellem Holger og Gerda afsluttes brat, da Christian bliver såret under en sabotageaktion. Modsætningen mellem etisk ansvarlighed og narcissistisk selvkredsen udfoldes på en anden måde i en vigtig sidehandling.

TIRSDAG, DEN 2. MARTS 2027 KL. 9.30-11.30
"Tranerne flyver mod syd" (2025) af Lisa Ridzen
Bo er en gammel mand på 89 år. Han bor alene med sin elskede hund, Sixten. Bos krop er i forfald, hans finge er blevet tykke, hans ben kan næsten ikke bære ham, han sover en stor del af døgnet. Korttidshukommelsen svigter. Sønnen Hans kommer et par gange om ugen og sørger for indkøb af mad og andre dagligvarer. Bo oplever at det at blive gammel – ud over det fysiske forfald – også medfører tab af værdighed. Der træffes beslutninger, som han ikke selv involveres i.
Det er en bog om forfaldet, der følger med, når kroppen bliver slidt og gammel. Om at huske at få sagt de vigtige ting, mens man kan. Om livslang kærlighed – rollen som far – og et livslangt venskab.

TIRSDAG, DEN 16. MARTS 2027 KL. 9.30-11.30
"Skyggen foran mig" (2025) af Kim Fupz Aakeson
Vores fortæller er en midaldrende mand, der løslades efter at have afsonet en lang dom for mordet på sin samlever. Efter 12 år i skyggen er verden forandret, den er forvirrende, og det er svært for ham at stable et nyt liv på benene. Samtidig kæmper han med skyldfølelse og savn, både efter den samlever, han slog ihjel, og efter deres voksne søn, som nægter at se ham. I løbet af fængselsopholdet læser han biblen ganske grundigt og søger støtte, dialog og vejledning om blandt andet skyld og tilgivelse hos fængselspræsten. Han vælger at følge et af rådene fra præsten, nemlig at vandre Caminoen mellem Leon og Santiago de Compostela. På Caminoen vandrer han i sin egen skygge, skyldbetynget, med slemme vabler og tunge, trætte lemmer. Men så dukkr ægteparret Henning og Ingrid op sammen med enken Kisser. Samværet med dem, og oplevelsen af deres tilgang til livet giver sprækker i panseret, og får fortælleren til forsigtigt og gradvist at åbne sig op mod et nyt liv.

Underviser Cand.theol. Ole Juul
Tid Tirsdag, den 19.januar, 2.februar, 2.marts og 16.marts kl. 9.30-11.30
Pris kr. 350. Betales første gang ved indgangen
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk eller Ørsted Bibliotek, tlf. 89591040
Sted Genbrugsen, Rougsøvej 122, 8950 Ørsted

Country-musikken – nederlagets manual

Med dette foredrag kan man blive klogere på en af grundpillerne i amerikansk musik: country-genren. Tragedien er et essentielt element i det livssyn, som viser sig i country-musikkens poetiske, kulturelle og sociale kerne. Vi vil bl.a. komme omkring mytologiske og historiske emner som syndefaldsmyten, den amerikanske borgerkrig, depressionen i 1930'erne, sydstats-gotik og regionale og nationale traumer. Med eksempler fra kunstnere som Hank Williams, Johnny Cash m.fl. Vi skal også se på, hvordan country-musikken stemmer overens med den amerikanske drøm.

Underviser Stig CS Nielsen, cand.mag.
Tid Tirsdag den 8. september kl. 10.30-13.30
Pris 90 kr. – gratis for medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
Arrangeret af Kristrup Højskoleforening

Afghanistan indenfor og udenfor murene

Melaine Christensen har arbejdet som jordemoder i Afghanistan i 2 omgange, fra 1999 til 2001 og igen fra 2006 til 2011, første gang under Taleban-styret, næste gang efter styrets fald. I foredraget berettes om kvindelivets mange nuancer såvel på landet som i storbyen og om livet indenfor murene på basis af personlige relationer til flere afghanske kvinder.

Underviser Melaine Christensen, jordemoder
Tid Onsdag den 9. september kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Sct. Clemenshus, Parkboulevarden 15, 8900 Randers C
Arrangeret af Sct. Clemens Højskoleforening

OBS: *Husk til foredrag i Kristrup, Vorup og Sct. Clemens Højskoleforeninger at medbringe madpakke. I Kristrup Højskoleforening kan du købe kaffe/te. I Vorup Højskoleforening kan du købe kaffe/te, øl og vand. I Sct. Clemens skal du selv medbringe drikkevarer.*

Gullaschbaroner, mytteri og oprør under første verdenskrig

Fra Højen kunne fastboende og sommergæster se såvel den franske præsident som den tyske kejser sejle forbi den 27. juli, dagen før krigserklæringen fra Østrig-Ungarn mod Serbien. I Frederikshavn var stemningen så meget på kogepunktet, at der næsten kunne tales om revolutionære tilstande. Dyrtiden havde udhulet arbejdslønninger og understøttelser så meget, at juleflæsket for mange kom til at bestå af slagteriaffald fra byens slagtehuse. Forfatteren Knut Becker beskriver i sin roman "Marianne", et mytteri som fandt sted i Frederikshavn. Normalt er mytteri en alvorlig sag, men i dette tilfælde nøjedes retten med at idømme to af soldaterne fra 9. bataljons 4. kompagni mørk arrest i 4 dage og 64 andre soldater mørk arrest i 3-10 dage på indskrænket kost. På herregården Bangsbo holdt gullaschbaronen Olaf Bigler, ifølge Svikmøllen, en fest, der kostede 2,5 mio. i nutidskroner.

Underviser Erik S. Christensen
Tid Tirsdag den 15. september kl.19.00-21.30
Pris 50 kr., medlemmer dog gratis
Tilmelding Ingen
Sted Fritidscentret, Vestergade 15, 8900 Randers C
Arrangeret af Slægts-og
Egnshistorisk Forening Randers

Natur og tro – sprækker af lys

Simon Aaen fortæller levende om processen og teknikken frem mod det færdige kunstværk. Undervejs afslører han, hvor han henter sin inspiration, og hvordan han oplever en stærk sammenhæng mellem tro og natur. Hans billeder balancerer mellem det konkrete og abstrakte og maner til ro og fordybelse. Det er også tilfældet med de kirkeudsmykninger, han har lavet. Hør om arbejdet med det særlige rum, kirkerummet, der skal kunne favne den største glæde og den største sorg i menneskers liv. Kom med bag om processen, hvor det også handler om samarbejde med menighedsråd, arkitekter, akademirådet og Nationalmuseet.

Underviser Simon Aaen, kunsthistoriker og billedkunstner
Tid Tirsdag den 22. september kl. 10.30-13.30
Pris 90 kr. – gratis for medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5,
8960 Randers SØ
Arrangeret af Kristrup Højskoleforening

Selma Lagerlöf – fra Mårbacka til Jerusalem

Omkring et helt særligt, anderledes og spændende forfatterskab med centrum i romanen "Jerusalem", samt et blik ind i et gribende levnedsløb – om romantik, skæbne, længsel, lammelse i barndommen, en skibskatastrofe og meget mere.
Et foredrag med en besøg i billeder på Mårbacka, samt de historiske kendsgerninger bag romanen "Jerusalem" og omkring Selma Lagerlöfs livshistorie med centrum i emner som kærlighed, tro, kald, der er udgangspunktet for hendes fascinerende og stadig meget læste forfatterskab.
Mårbacka er et spændende sted at besøge, hvor man kan fornemme Selma Lagerlöfs levnedsforløb og store forfatterskab. Gennem billeder fra hendes hjem fortælles om afgørende episoder i hendes liv og nedslag i baggrundene for hendes vidtspændende og evigt aktuelle forfatterskab.

Underviser Henrik Oest, pastor emeritus
Tid Onsdag den 23. september kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Sct. Clemenshus, Parkboulevarden 15, 8900 Randers C
Arrangeret af Sct. Clemens Højskoleforening

Ældre kort og luftfotografier i slægts- og lokalhistorie

Mængden af historiske kort og luftfotografier på internettet er vokset i de senere år. Men hvor finder vi de enkelte korttyper, hvordan kan de anvendes, og hvad kan historiske luftfotografier af gårde, huse og virksomheder fortælle os? Ved hjælp af konkrete eksempler fra foredragsholderens egen slægtsforskning får vi et indblik i disse unikke materialer, samt de muligheder som kombinationen af brug af historiske kort og luftfotografier giver slægts- og lokalhistorikere. Vi får derudover historien bag Det Kgl. Biblioteks store samling af historiske luftfotografier, samt en introduktion til internetportalen Danmark set fra luften, som er genereret ud fra denne samling.

Underviser Mette Colding Dahl, forskningsbibliotekar
Tid Tirsdag den 29. september kl. 19.00-21.30
Pris 50 kr., gratis for medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Fritidscentret, Vestergade 15, 8900 Randers C
Arrangeret af Slægts-og Egnshistorisk Forening Randers

Foto: Politiken

Sportens smerte og sejrsrus

Mød en af Randers' tidligere eliteidrætsudøvere, Mathilde Storvang, der har spillet håndbold i Randers HK. Hun er uddannet historiker og ansat som arkivar på Randers Stadsarkiv. Det handler om de store følelser og de dramatiske fortællinger, som følger i sportens spor. Hun vil også fortælle sportens og idrættens historie i Randers. For idræt har altid tiltrukket mennesker fra alle samfundslag. Det er fortællinger om utrøstelige tabere og hoverende vindere. Mathilde Storvang sætter i et billedrigt foredrag fokus på sporten i Randers og supplerer med egne erfaringer som sportsudøver på eliteplan.

Underviser Mathilde Storvang, historiker og arkivar
Tid Tirsdag den 6. oktober kl. 10.30-13.30
Pris 90 kr. – gratis for medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
Arrangeret af Kristrup Højskoleforening

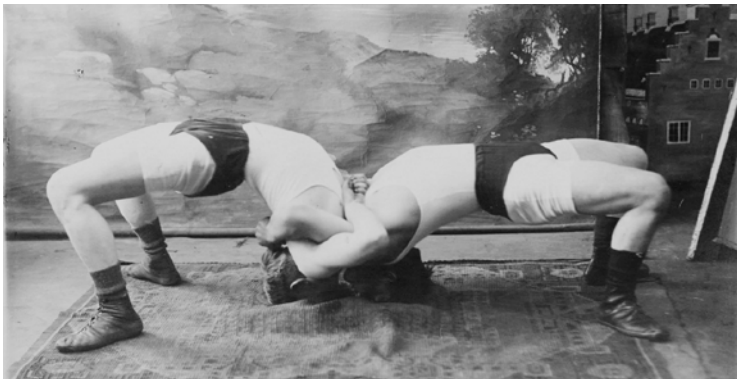

Er det tid til et opgør med vores naturforståelse?

Hvor langt skal vi rejse for at finde vild natur i Danmark? Ikke langt, for den findes under vores skosåler, imellem fliserne på fortovet.
Sammenlignet med planter har vi mennesker det let. Vi lever af at spise andet liv, planter eller dyr, som spiser planter, medens planterne må lave alt arbejdet selv. Vi kan stikke af fra problemerne, medens planterne må klare sig, der hvor de nu står. Fordi de er mere udfordrede, er planterne på mange måder mere komplicerede end vi er det. Ikke mindst de vilde planter i byen.

Underviser Michael Broberg Palmgren, professor, dr.scient.
Tid Onsdag den 7. oktober kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Sct. Clemenshus, Parkboulevarden 15, 8900 Randers C
Arrangeret af Sct. Clemens Højskoleforening

Danmark efter folketingsvalg og det amerikanske midtvejsvalg: Er USA ven eller fjende?

Mens Danmark gik til folketingsvalg i marts 2026, går amerikanerne til midtvejsvalg i november 2026. Selvom Trump ikke er på valg, er resultatet af et amerikansk midtvejsvalg ofte udtryk for den siddende præsidents popularitet – eller upopularitet. Med et historisk anspændt forhold mellem Danmark og USA sætter dette foredrag det lange lys på og prøver at forstå de to valg og deres betydning for dansk politik. Hvilke politiske spørgsmål lægger valgene i 2026 op til, og hvad kan de lære os om nationale og internationale spændinger?

Underviser Nina Jerslev Svendsen, cand.scient.pol og højskolelærer
Tid Tirsdag den 20. oktober kl. 10.30-13.30
Pris 90 kr. – gratis for medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
Arrangeret af Kristrup Højskoleforening

Ansgar – Glemt og genopdaget

I år pudser vi mindet om Ansgar, Norden apostel af; det er præcis 1200 år siden, han med kong Harald Klak kom til Danmark og optog missionen. Han slog ikke rigtig rod i historier og krøniker, for det blev Harald Blåtand, der fik æren for at gøre danerne kristne. Ansgar var en fremmed munk, der aldrig blev martyr. Reformatorerne anså ham for en arg katolik, så det var først omkring 1826, at digtere som Grundtvig og guldalderskolens malere skabte det romantiske billede af den ensomme unge mand på den farefulde færd i nord. Carsten Bach-Nielsen vil præsentere en række forskellige opfattelser af Ansgar og hans betydning.

Underviser Carsten Bach-Nielsen, fhv. lektor i kirkehistorie
Tid Onsdag den 21. oktober kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Sct. Clemenshus, Parkboulevarden 15, 8900 Randers C
Arrangeret af Sct. Clemens Højskoleforening

Fra traktorens gennembrud til Den Grønne Trepart – landbrugets historie 1945-2025

I årtierne efter 2. verdenskrig gennemgik dansk landbrug en omfattende forvandling, og i dag dyrkes marker, og dyr holdes på måder, som en landmand fra 1950 næppe ville genkende. På få generationer blev ca. 200.000 alsidige landbrug til knap 6.000 højt specialiserede heltidsbrug. Mekanisering, specialisering og stordrift løftede produktiviteten, mens landbrugets økonomiske betydning svandt ind. Samtidig rykkede natur, miljø og dyrevelfærd ind i centrum, og med klimakrisen står erhvervet igen foran en kursændring.

Underviser Esben Bøgh Sørensen, cand.mag., ph.d., museumsinspektør,
Det Grønne Museum
Tid Tirsdag den 27. oktober kl. 19.00
Pris 50 kr. Gratis for medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Store Sal, Helligåndshuset, Erik Menveds Plads1, 8900 Randers C
Arrangeret af Randers Amts Historiske Samfund

Badehotellets Jylland – Fra Ferielov til TV-serie

Et spændende indblik i, hvordan det danske samfund hang sammen, dengang ordet 'velfærdssamfund' ikke var opfundet endnu. Badehotellerne var i slutningen af 1800-tallet en eksklusiv affære. Den socialdemokratiske ferielov fra 1939 gjorde, at det før så eksklusive domæne blev invaderet af helt almindelige mennesker fra alle sociale lag. Det er i denne historiske ramme, at TV-serien Badehotellet udspiller sig. Benno Blæsild sætter seriens intriger ind i en historisk kontekst og fortæller om dagliglivet i mellemkrigstiden.

Underviser Benno Blæsild, cand.mag. et art. i historie, kunsthistorie og arkæologi
Tid Tirsdag den 3. november kl. 10.30-13.30
Pris 90 kr. – gratis for medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
Arrangeret af Kristrup Højskoleforening

J.S. Bachs Juleoratorie

Johann Sebastian Bachs Juleoratorium har fra begyndelsen af 1900-tallet været et af de mest opførte og mest elskede klassiske musikværker, og for mange af os er det en uundværlig del af juletiden. Foredraget sætter det store værk ind i den musikhistoriske kontekst, fortæller om forholdet mellem tekst og musik og giver desuden et indblik i J.S. Bachs liv og arbejde. Foredragets vigtigste formål er at gøre oplevelsen af og indlevelsen i dette vidunderlige værk både større og dybere for lytterne.

Underviser Jens Rasmussen, mag.art.
Tid Onsdag den 4. november kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Sted Sct. Clemenshus, Parkboulevarden 15, 8900 Randers C
Arrangeret af Sct. Clemens Højskoleforening

Bag kulisserne på Randers Teater

Tine Eibye deler erfaringer, anekdoter og historier fra 25 år med et teater, der har haft konstant vokseværk. Med humor og glimt i øjet fortæller hun, hvordan scenekunst kan gøre en forskel for sit publikum og om en arbejdsplads, der aldrig er kedelig at møde ind til. Eibye kommer også ind på de populære forsamlingshus-forestillinger, ligesom hun giver et indblik i teatrets store turnevirksomhed rundt i hele landet. Randers Teater er også en samlende faktor ved store begivenheder. Størst af alle "Watermusic" på Randers Havn i kulturbyåret 2017.

Underviser Tine Eibye, dramaturg og souschef på Randers Teater
Tid Tirsdag den 17. november kl. 10.30-13.30
Pris 90 kr. – gratis for medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
Arrangeret af Kristrup Højskoleforening

Demokratiet er ikke en selvfølge

I mange år har vi i vores del af verden taget demokratiet som en selvfølgelig. Vi er ind imellem blevet lidt magelige. Men demokratiet visner, hvis det ikke vandes. Allerede i 1800-tallet advarede tænkere som Tocqueville og Grundtvig om, at demokratiet risikerer at opløse sig selv. Er vi nået dertil, at vi skal til at spørge os selv om, hvad der kommer efter demokratiet? Eller er der håb forude?

Underviser Mette Bock, fhv. direktør, minister og sognepræst, ph.d.-studerende
Tid Onsdag den 18. november kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Sct. Clemenshus, Parkboulevarden 15, 8900 Randers C
Arrangeret af Sct. Clemens Højskoleforening

Livestreamede foredrag i naturvidenskab
fra Aarhus Universitet

GRATIS ADGANG

Foto: Charles J. Sharp

6. oktober, kl. 19.00:
MED HAVETS KÆMPER PÅ JAGT
ved sansefysiolog Peter Teglberg Madsen
Tag på jagt med marsvinet i danske farvande, hør om hvordan kaskelothvalen finder mad, hvordan grønlandshvalen undgår at fryse ihjel og hvordan en pukkelhval kan føde og die en unge et halvt år uden at spise noget.

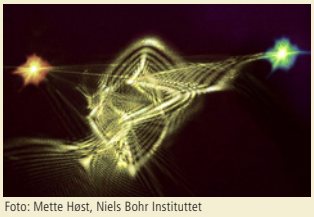

Foto: Mette Høst, Niels Bohr Instituttet

20. oktober, kl. 19.00:
KVANTECOMPUTEREN
ved kvantefysiker Klaus Mølmer
Få en intro til kvantefysikkens verden, og hør om den nye "kvanterevolution", som der er investeret store pengebeløb i. Hvordan virker kvantecomputere, og hvad bruges de til?

3. november, kl. 19.00:
KAFFE
ved forskerne Aske Basselmann, Anders Barfoed og Kjeld Hermansen
Hør om kaffeplantens biologi, dens dyrkning og bearbejdning, herunder også moderne dyrkningsmetoders brug af økosystemtjenester, og om hvordan kaffen påvirker kroppen. Brugen af kaffe sættes desuden i et historisk perspektiv.

Foto: Peter Bondo Christensen

17. november, kl. 19.00:
TANG
ved marinbiolog Annette Bruhn
Under havets overflade danner tang spektakulære undersøiske skove, som er vigtige for livet i havet og klimaet på kloden. Tang kan bidrage til at løse udfordringer indenfor sundhed, fødevarer, klima og miljø.

Alle livestreamningerne kan opleves på **Randers Bibliotek** og de to første på **Langå Bibliotek**, Bredgade 4, 8870 Langå. De er gratis, men med tilmelding, som sker på bibliotekets hjemmeside.

Kino Grenaa (www.kinogrenaa.dk) og **Ørum Sognegård** viser alle livestreamede naturvidenskabelige foredrag.

Ørsted Biograf og **Auning Bibliotek** tilbyder alle livestreamede naturvidenskabelige foredrag. Mødetid kl. 18:45

OVERSIGT

		Dato	Side
Norddjurs	Tordenskjold – søhelten og myterne	1. september	4
	Søvn og døgnrytmer	3. september	4
	Hvordan den 3. alder kan blive "kulminationen i livet"	16. september	5
	Danske sømænd fra 1700-tallet forudsiger fremtidens klima	6. oktober	6
	Lobbyisme: Magt, adgang og indflydelse i dansk politik	19. oktober	7
	600 år med adel på herregården Sostrup	3. november	7
	Danmarkshistoriens vingesus over Hald Hovedgård	17. november	8
	Håndværksmæssig indsigt er guld værd – i den globaliserede verden	19. november	9
	Jørgen Arenfeldt – herremand og heksejæger	1. december	9
Rougsø	Gl. Estrup – fra jordslået til storslået	8. september	10
	Hymne til kærligheden – franske og danske kærlighedssange	24. september	10
	Ovartaci – overtossen fra Risskov – Louis Marcussen (1894-1985)	30. september	11
	Jeppe Aakjær	21. oktober	11
	Indien	26. oktober	12
	Krig og Trump truer – hvad sker der og hvad betyder det for os?	16. november	12
	Litteratur – forår 2027		13
Randers	Country-musikken – nederlagets manual	8. september	14
	Afghanistan indenfor og udenfor murene	9. september	14
	Gullaschbaroner, mytteri og oprør under første verdenskrig	15. september	15
	Natur og tro – sprækker af lys	22.september	15
	Selma Lagerlöf – fra Mårbacka til Jerusalem	23.september	16
	Ældre kort og luftfotografier i slægts- og lokalhistorie	29. september	16
	Sportens smerte og sejrsrus	6. oktober	17
	Er det tid til et opgør med vores naturforståelse?	7. oktober	18
	Danmark efter folketingsvalg og det amerikanske midtvejsvalg	20. oktober	18
	Ansgar – Glemt og genopdaget	21. oktober	19
	Fra traktorens gennembrud til Den Grønne Trepart	27. oktober	19
	Badehotellets Jylland – Fra Ferielov til TV-serie	3. november	20
	J.S. Bachs Juleoratorie	4. november	20
	Bag kulisserne på Randers Teater	17. november	21
	Demokratiet er ikke en selvfølge	18. november	21

Følg
foredrag
i naturvidenskab
streamet direkte fra Aarhus Universitet

Se side
22

INDTRYK 5045 3574